

## **Hariduslike erivajadustega õpilaste õppe korraldamine**

### **I ÜLDSÄTTED**

**1.1** Käesoleva korra koostamise aluseks on:

**1.1.1** Põhikooli ja gümnaasiumiseadus § 46, 47, 49, 58. RT I, 22.01.2018, 3.

**1.1.2** Põhikooli riiklik õppekava § 17. RT I, 14.02.2018, 8.

**1.1.3** Gümnaasiumi riiklik õppekava § 13. RT I, 14.02.2018, 9.

1.1.4 Koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel andmiseks esitatavate andmete loetelu, taotluse esitamise ning koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel andmise tingimused ja kord § 6. RT I, 14.02.2018, 14.

### **II HARIDUSLIKU ERIVAJADUSEGA ÕPILANE**

**2.1** Haridusliku erivajadusega (HEV) õpilane on õpilane, kelle andekus, õpiraskused, tervises seisund, puue, käitumis- ja tundeeluhäired, pikemaajaline õppes eemal viibimine või kooli õppekeele ebapiisav valdamine toob kaasa vajaduse teha muudatusi või kohandusi õppe sisus, õppeprotsessis, õppe kestuses, õppekoormuses, õppekeskkonnas (õppevahendid, õpperuumid, suhtluskeel, sealhulgas viipekeel või muud alternatiivsed suhtlusvahendid, tugipersonal, spetsiaalse ettevalmistusega pedagoogid), taotletavates õpitulemustes või õpetaja poolt klassiga töötamiseks koostatud töökavas.

**2.2** Õpilase andekust käsitletakse haridusliku erivajadusena, kui õpilane oma kõrgete võimete tõttu omab eeldusi saavutada väljapaistvaid tulemusi ning on näidanud kas eraldi või kombineeritult eelkõige järgmisi kõrgeid võimeid: üldine intellektuaalne võimekus, akadeemiline võimekus, loominguline mõtlemine, liidrivõimed, võimed kujutavas või esituskunstis, psühhomotoorne võimekus.

**2.3** Andekate õpilaste väljaselgitamisel lähtutakse:

- 2.3.1 litsentsitud spetsialistide poolt läbiviidud standardiseeritud testide tulemustest,
- 2.3.2 väga heade tulemuste saavutamisest üleriigilistel või rahvusvahelistel aineolümpiaadidel, konkurssidel või võistlustel,
- 2.3.3 valdkonna spetsialistide hinnangutest.

## **2.4** Haridusliku erivajaduse välja selgitamiseks õpiabi rakendamise eesmärgil kasutatakse

2.4.1 pedagoogilis-psühholoogilist hindamist, kus õpetaja märkab õpilase vajadusi ning koostab individuaalse arengu kaardi (IAK) vastavalt kehtestatud vormile (lisa 1) ning esitab selle hariduslike erivajadustega õpilaste õppe koordinaatorile (HEV-koordinaator) õpiabi määramiseks. Vajadusel soovitatakse lapsevanemale õpilase psühholoogilist hindamist ja meditsiinilisi uuringuid väljaspool kooli.

2.4.2 erinevates tingimustes õpilase käitumise korduvat ja täpsemat vaatlust, mida saavad teha klassijuhataja, aineõpetajad ja teised õpilasega kokku puutuvad isikud, kes esitavad õpilase kohta iseloomustuse HEV-koordinaatorile.

2.4.3 õpilast ja tema kasvukeskkonda puudutava lisateabe koondamist, millega tegeleb sotsiaalpedagoog koos klassijuhataja, eripedagoogi ning kohaliku omavalitsuse (KOV) sotsiaaltöötajaga/lastekaitsespetsialistiga. Kokkuvõtte edastatakse HEV-koordinaatorile.

2.4.4 õpilase meditsiinilisi ja logopeedilisi uuringuid, mis viiakse läbi spetsialistide poolt. Eelnevate näitajate alusel on sotsiaalpedagoogil ja klassijuhatajal pädevus suhelda lapsevanemaga õpilase suunamiseks uuringutele, et vähendada õpilasele esitatavaid nõudeid põhikooli lõpetamiseks või määrata talle võimetele vastav õppekava.

**2.5** Kui HEV-koordinaator saab (klassi)õpetajatelt, tugispetsialistidelt vastavad kokkuvõtted, valmistab ette haridusliku erivajadusega õppe koordineerimise töörühma koosoleku (HEVKO), kuhu vajadusel kutsutakse ka lapsevanem ja õpilane ning üheskoos tehakse plaan õpilasele abi osutamise võimalustest.

## **III KOOLIVÄLISELE NÕUSTAMISMEESKONNALE TAOTLUSE ESITAMINE JA SOOVITUSEL RAKENDATAVAD MEETMED**

**3.1** Koos taotlusega esitatakse koolivälisele nõustamismeeskonnale järgmised dokumendid:

- 3.1.1 õpilase isikut tõendava dokumendi (selle puudumisel sünnitunnistuse või -tõendi) koopia;
- 3.1.2 vanema isikut tõendava dokumendi koopia, kui taotluse esitab vanem;
- 3.1.3 õpilase individuaalse arengu jälgimise kaart;

3.1.4 kooli koostatud ülevaade eelnevate õppeaastate õpitulemustest ja väljavõte õpilasraamatust;

3.1.5 perearsti, eriarsti või muu spetsialisti hinnang, kui see on vajalik haridusliku erivajaduse täpsustamiseks, et kooliväline nõustamismeeskond saaks teha soovitusel sobiliku rakendatava meetme osas;

3.1.6 rehabilitatsiooniplaani olemasolul selle koopia.

**3.2** Kooliväline nõustamismeeskond võib vajadusel nõuda täiendavaid dokumente ja spetsialistide hinnanguid õpilase või koolieelses lasteasutuses käiva lapse arengu täpsustamiseks.

## **IV ÕPPE KORRALDAMINE KOOLIS**

**4.1** Kui õpilase hariduslik erivajadus tuleneb tema andekusest või õpiraskusest, tagatakse talle individuaalse õppekava rakendamine. Vajaduse korral täiendav juhendamine aineõpetajate või teiste vastava valdkonna spetsialistide poolt haridusprogrammide või teiste haridusasutuste kaudu.

**4.2** HEV õpilase õppe korraldamisel lähtutakse kaasava õppe põhimõtetest, mille kohaselt õpib haridusliku erivajadusega õpilane üldjuhul elukohajärgse kooli tavaklassis.

**4.3** HEV õpilase õppe korraldamisel arvestatakse õpilase individuaalset arengut, tema võimeid ning talle võidakse kohaldada diferentseeritud hindamist.

**4.4** HEV õpilase õppe korraldamisega tegeleb HEV-koordinaator, kes toetab ja juhendab õpetajat haridusliku erivajaduse väljaselgitamisel ning teeb õpetajale, vanemale ja direktorile ettepanekuid

4.4.1 edaspidiseks pedagoogiliseks tööks;

4.4.2 koolis pakutavate õpilase arengut toetavate meetmete rakendamiseks;

4.4.3 täiendavate uuringute läbiviimiseks, tehes selleks koostööd õpetajate ja teiste tugispetsialistidega.

#### **4.5 HEV õpilaste õppe koordineerimise töörühm (HEVKO)**

4.5.1 on moodustatud HEV õpilaste õppe koordineerimiseks tulenevalt põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest, mis sätestab HEV-koordinaatori tööülesanded hariduslike erivajadustega õppe ja arengu toetamiseks vajaliku koostöö korraldamiseks tugispetsialistide, juhendajate ja õpetajate vahel;

4.5.2 teeb ettepaneku meetmete rakendamiseks HEV- õpilase arengu toetamiseks.

**4.6** Kooli direktori otsusel moodustatakse koolis õpiabirühmad ajutise ainealase õpiraskusega ja välja kujunemata õpioskusega põhikooli õpilastele, kes vajavad õpioskuste ja –harjumuste kujundamiseks toetavat õppekorraldust või kellel on logopeedilised probleemid. Rühma täitumuse piirnorm on 6 õpilast.

4.6.1 Õpiabirühma võetakse õpilane individuaalse arengu jälgimise kaardi (IAK) alusel HEV-koordinaatori ettepanekul, vanema kirjalikul nõusolekul ja direktori otsusel. Õpiabirühma moodustamiseks teevad ettepaneku klassiõpetajad või aineõpetajad.

4.6.2 Õpiabirühma tundide maht määratakse HEV õppe koordinaatori ettepanekul lähtuvalt õpilase individuaalsetest vajadustest.

4.6.3 Õpilasele koostatakse õpiabirühma tundideks individuaalne õppekava lähtuvalt vastava klassi aineõpetaja töökavast või õpilasele koostatud individuaalsest õppekavast. Õpetaja töökavas kirjeldatakse õpiabirühmas osalevatele õpilastele kohaldatavad meetmed õppe individualiseerimiseks ja hindamiseks.

4.6.4 Õpiabitundides viiakse läbi järgmisi tegevusi:

4.6.4.1 kujundatakse ja arendatakse eripedagoogiliste võtete abil õpioskusi ja õpivilumusi nendes õppeainetes, milles õpilasel on raskusi klassi- või aineõpetaja töökavas sätestatud õpitulemuste saavutamiseks;

4.6.4.2 arendatakse kognitiivseid oskusi;

4.6.4.3 korrigeeritakse kõnepuudeid ja arendatakse suulist ning kirjalikku kõnet;

4.6.4.4 viiakse vajadusel läbi individuaal- ja rühmaõpet õpilasele, kellele on koolivälise nõustamismeeskonna otsusega soovitatud õppimist eriklassi tingimustes, kuid on kaasatud tavaklassi.

**4.7** Täiendavalt rakendatakse koolis võimalusi õpilaste abistamiseks alljärgnevalt:

4.7.1 tugispetsialisti teenus (sotsiaalpedagoog, eripedagoog). Õpilane võib pöörduda oma mure/probleemiga vastava tugispetsialisti poole, kes aitab leida võimalusi probleemide lahendamiseks.

4.7.2 pikapäevarühm (I- IV kl õpilastele). Pikapäevarühma tööd suunab kasvataja ning lisaks vaba aja tegevusele õpitakse pikapäevarühmas ka koduseks antud ülesandeid. Pikapäevarühma võetakse õpilasi lapsevanema avalduse alusel.

4.7.3 konsultatsioonitunnid on mõeldud õpilastele ainealase õpiabi andmiseks. Konsultatsioonitundide kasutamine on kohustuslik õpilastele, kellel on trimestrihinne mitterahuldav või see on jäänud välja panemata. Suuliste tööd järelvastamine toimub õpetaja konsultatsioonitunnis, kirjalike tööde sooritamine järelevastamise rühmas.

**4.8** Meetmete rakendamise tulemuslikkuse hindamiseks kirjeldavad kõik meetme rakendamisel osalenud õpetajad ja tugispetsialistid vähemalt kord poolaastas õpilase arengut ja toimetulekut ning esitavad omapoolsed soovitused HEV koordineerimise töörühmale.

## **V INDIVIDUAALSE ARENGU JÄLGIMISE KAART**

**5.1** Haridusliku erivajaduse tuvastamiseks läbiviidud meetmed dokumenteeritakse haridusliku erivajadusega õpilase arengu ja toimetuleku jälgimiseks koostatud individuaalse arengu jälgimise kaardil (IAK).

**5.2** IAK koostab HEV koordineerimise töörühm (lisa 1.1) ning seda täidetakse klassijuhataja iga õpiabi, individuaalset õppekava vajava või eriarsti ja koolivälisele nõustamismeeskonna teenusele suunatava õpilase kohta.

**5.3** IAK kajastab

5.3.1 pedagoogilis-psühholoogilise hindamise tulemusi;

5.3.2 õpetajate täiendavaid tähelepanekuid ja soovitusi õpilase tugevate ja arendamist vajavate külgede kohta;

5.3.3 kooli tugispetsialistide soovitusi;

5.3.4 testimiste ja uuringute tulemusi;

5.3.5 koolivälise nõustamismeeskonna soovitusi õppe korraldamiseks ja sellest tulenevaid rakendusi.